

Article Arrival : 01/01/2021

Published : 25.02.2021

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.3039>Reference Bayar, A. & Uçak, B. (2021). "Okul Öncesi Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Öğretmen Adaylarının Araştırma Projesi Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:79; pp:1103-1116

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ARAŞTIRMA PROJESİ DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Analysis Of Pre-School Teaching Fourth Grade Teacher Candidates' Opinions About The Research Project Course

Doç. Dr. Adem BAYAR

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Amasya/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8693-9523>

Başak UÇAK

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, Amasya/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8407-9614>

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğretmen adaylarının araştırma projesi dersinde yaşadıkları sorunlara yönelik görüşlerini derinlemesine incelemek ve bu sorunların üstesinden gelebilmek için bazı çözüm yolları ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde araştırmacılar araştırma boyunca "1. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersine ilişkin görüşleri nelerdir?", "2. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?", "3. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersi için konu seçerken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?" ve "4. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik önerileri nelerdir?" sorularına yanıt aramaya çalışmışlardır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden, olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemi doğrultusunda kolay ulaşılabılır örneklem tekniği kullanılarak seçilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu 12 okul öncesi öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcılar K1, K2, K3, K4..... ve K12 biçiminde kodlanmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu doğrultuda okul öncesi öğretmenliği dördüncü sınıf öğretmen adayları araştırma projesi dersine yönelik görüşlerini; 1. Duygusal düşüncelerini olumlu ve olumsuz olarak iki şekilde ifade etmişlerdir. 2. Dersin kazanımlarını ise bilimsel bir bakış açısı, aktif öğrenmeye teşvik, akademik alanda deneyim, kalıcı öğrenme ve pratiklik olarak sıralamışlardır. Araştırma Projesi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesine ilişkin görüşleri; dersten verim alamama, iletişim sorunu, kaynak ve hedef kitleye ulaşamama ve derse adapte olamama şeklinde sıralamışlardır. Araştırma Projesi dersi için konu seçerken karşılaştıkları problemleri; özgün konu, sınırlı kaynak, grup içi sorunlar, analiz, doğru bilgi, literatür taraması, kapsam genişliği ve konu seçiminde alan şeklinde sıralamışlardır. Son olarak katılımcılar derse yönelik 1. çalışma grubundaki kişi sayısı, 2. konu seçimi, 3. akademisyen desteği ve dönütü, 4. kitap okuma, 5. dersin öğretim programında bulunma zamanı gibi birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bulgular doğrultusunda araştırmacılar bu dersin daha etkili ve verimli bir şekilde işlenebilmesi için dersin programdaki yerinin son sınıfta olmaması gerektiği, konu seçiminde öğrencinin ilgisinin göz önünde bulundurulması gerektiği, çalışma grubunun mümkün olduğunca bireysel ya da en az kişi ile yapılması gerektiği, ders öncesi ön hazırlık niteliğinde uygulamalı bir çalışmanın akademisyen rehberliğinde uygulamalı bir şekilde öğrencilere aşamalı bir biçimde anlatılması gerektiği, dersin amacına yönelik kaynakları okumaları için yönlendirilme yapılması, akademisyen-öğrenci iletişiminin sürekliliği şeklinde birtakım sonuçsal önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Sözcükler: Araştırma Projesi Dersi, Okul Öncesi Öğretmen Adayı, Öneri

ABSTRACT

This study examines preschool fourth-grade pre-service teachers' opinions about the research project course in depth. In line with these opinions, it is a qualitative study that aims to identify and support the problems they experience while taking this course and make possible suggestions to follow new ways for the problems they encounter in adapting to the class. A framework was created using the phenomenology design, one of the qualitative research designs of this research. Researchers tried to sought answers to the questions: "What are preschool teacher candidates' opinions about the Research Project course?" "What are Preschool Teachers' opinions about teaching Research Project course through distance education?" "What are the problems Preschool Teachers encounter while choosing a topic for the Research Project course?" and lastly, "What are the suggestions of Preschool Teachers for solving the problems encountered in the Research Project course? The study group was selected using easily accessible sampling

technique in purposeful sampling strategies. Accordingly, the research study group consists of 12 preschool pre-service teachers. Participants were coded as K1, K2, K4 K12. Data were collected by semi-structured interview method. The collected data were analyzed by descriptive and content analysis method. The data obtained from the interviews were tabulated as codes and themes and presented in the findings section. In this regard, preschool teacher candidates for the fourth grade expressed their views on the research project course; 1. They stated their emotional thoughts in two ways as positive and negative. 2. They listed the gains of the class as a scientific perspective, encouragement to active learning, experience in the academic field, permanent knowledge and practicality. Views on teaching the Research Project course through distance education listed as not getting efficiency from the course, communication problem, not reaching the source and target audience and not being able to adapt to the class. The issues they encountered while choosing a topic for the Research Project course listed as the original subject, limited resources, group problems, analysis, correct information, literature review, breadth of scope and field selection. Finally, the participants made some suggestions for the lesson, such as the number of people in the 1st study group, the 2nd topic selection, the 3rd academician support and feedback, the 4th book reading, 5th the time of lesson curriculum. To teach this lesson more effectively and efficiently; in line with the findings, the researchers made some concluding suggestions such as the course should not have a place in the program in the last year, the interest of the student should be taken into account in the selection of the subject, the study group should be made individually, or with as few people as possible, in the pre-lesson preparation phase, explaining in order in an applied secretary under the guidance of an academic, to direct them reading the resources that are appropriate for the lesson and the continuity of academician student communication.

Keywords: Research Project Course, Preschool Teacher Candidate, Recommendation

1.GİRİŞ

Modern toplumlarda bireylerden bulunması istenilen esas niteliklerden biri olan araştırmacı kültürü biliş, duyuş ve devinim gibi becerileri veya özellikleri içermektedir. Bu kültürün, bireylere eğitim yoluyla öğretilmesi düşünülmektedir. Fakat, araştırma bilgiyi ve yeteneği kazandırmakta esas nitelik olmasına karşın kişilerin araştırma yapması için yetersizdir. Kişilerin yaptıkları araştırmaya olan ilgisi, düşünce biçimi, aynı zamanda araştırma sürecinin bireyin gözünde büyüüp büyümemesi araştırma yapmayı etkileyen faktörler olarak belirtilebilir (Büyüköztürk, 1999).

Eğitimin esas unsurlarından bir tanesi de öğretmenlerdir. Öğretmenler yalnızca öğretim etkinliklerinde performansı değil, öğrencinin bilimsel bir araştırma için istekli olmasını sağlama, sorunlar yönelik olan öğrenmelerin verimli ve başarı getiren biçimde düzenlenmesine, plan yaparken rehberlik yapma ve araştırmada aktif bir şekilde yer alarak öğrencileri destekleyerek eğitimin kaliteli olmasına yardımcı olur. Günümüzde öğretmenlerden öğretim etkinliklerinin yanı sıra öğrencilerine çalışmalarını için rehberlik yapma, Avrupa Birliği, TÜBİTAK, Merkezi Finans ve İhale Birimi benzeri kuruluşların destek verdiği bilimsel çalışmalarda yer almaları ve sistem içinde bulunarak alanı çok iyi tanıyan üniversite akademisyenleri ile birlik içinde bilimsel çalışmalarda yer almaları beklenilmektedir (www.bilimsenligi.com).

İlgi uyandıran konulara yönelik üretilen bilgiler araştırma, inceleme, gözleme ve sorgulama yoluyla elde edilir. Yani sadece bilimsel okuryazarlık becerilerine sahip bireyler yeni ürünler ve bilgiler ortaya koyabilirler (Yenilmez ve Ata, 2012). İnceleme ve gözlem yapma becerilerine sahip bireylerin varlığı yenilikçi toplumların ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenlerle yenilikçi kültürlerin eğitim sistemlerindeki öncelikli hedefleri bilimsel okuryazar olabilen ve bilimsel düşünceye sahip bireylerin yetiştirilmesidir (Bayar, Bayar, Eğmir, Ödemiş ve Kayır, 2013). Bilimsel düşünce becerisinde yer alan başka bir konu da süreç ve araştırma yetenekleridir. Öğrencilere araştırma yapmayı aktaracak kişiler olan öğretmenler üst düzeyde araştırma yeteneğine hâkim olmalıdırlar (Tosun, 2014). Aynı şekilde Çepni ve Küçük'e (2002) göre öğretmenlerin bilhassa meslek hayatlarının ilk zamanlarında sınıf içi aksiyon çalışmalarına yer vermeleri, meslek ile ilgili bilgilerini, becerilerini ve deneyimlerini arttırmalarına fayda sağlamaktadır.

Eğitim süreci boyunca teorik ve pratikte öğretmenler önemli bir role sahiptirler. Öğretmenler araştıran kimliğini elde ederek, sınıf içinde tecrübe edindikleri sorunlardan yola çıkarak eğitimle ilgili teorilerin meydana gelmesine ve pratiğe dönük bilinmeyenlerin ilerlemesine öncülük yapabilirler (Çepni, 2012; Tomakin, 2007). Araştırmacı öğretmenler, kendilerini ve öğrencilerini kişisel yönden ilerleterek, araştırma yeteneklerinin gelişimine yardımcı olurlar (Godson, 1994). Aynı zamanda aday öğretmenlerin araştırmacılık kültürüne hakim olarak mesleğe başlamaları; karşılaşacakları problemlere çözüm yolları bulabilmeleri, fikirlerini özgürce dile getirebilmeleri, öğrenimlerini sorgulayabilmeleri ve bu vasıta ile var olan anlayışı derinlemesine inceleyebilmeleri, eğitimin hedeflerine uygun çalışmalarını sistemli biçimde inceleyerek değerlendirmelerine katkı sağlamaktadır (Altrichter, Posch ve Somekh, 1993'ten akt., Turgut, Öztürk, Ercan ve Bozkurt, 2014).

Hargreaves, öğretim için yaşadığımız zamanın bulguyu merkeze almadığını ancak bulgunun merkeze alınmasının gerekli olduğunu, öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirdikleri esnada bunları kullanmaları gerektiği ve araştırmanın da gerekliliğini öne sürmüştür (Hargreaves, 2000'den akt. Ekiz, 2006). Yöneticiler ile öğretmenler; bizzat belirledikleri sorunları daha iyi bir şekilde araştırıp emek sarf ederler. Kendilerine ait çalışmalarda inceleme yaparken, ölçme yaparken ve farklı çalışma şekillerine dikkat etmede cesaret aldıklarında etkililiği fazla olur. İşbirliği içinde çalıştıkları zaman yardımlaşma sağlanır. Meslekleri açısından gelişim gösterirler (Watts, 1985'den akt. Uzuner, 2005). Ekiz (2006), bilimsel bilgilerin akademisyenler tarafından yapıldığını, öğretmenlerin ise uygulama yaparken bu bilgilerden yararlandıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin araştırma kültürüne sahip olmaları, kendilerine ait sorgulanmamış ve netliğe kavuşmamış uygulamalı bilgilerde sorgulamaya ve anlamlandırılmaya yardımcı olacağını ifade etmiş; bunun yanı sıra onlara bilimsel çalışmalarda profesyonellik kazandırdığını belirtmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu öğretmenlerin yeterliliklerinden biri de her öğretmenin öğrencilerinin gelişimleriyle ilgili başarılarını takip etmede ve öğretim sonunda geri dönütleri denetlemede birtakım metotları uzmanca yapabilir olması gereklidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2008). Öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğini icra ederken, bilimsel çalışmalarda yetkinliklerinde artış sağlamak amacıyla, 2006 yılında tekrar düzenlenen öğretmenler için eğitim plan ve programları kapsamında Bilim Tarihi ve Bilimsel Araştırma Yöntemleri benzeri birtakım dersler eğitim fakültelerinin programlarına eklenmiştir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2007). Bu ders kapsamında öğretmen adaylarına; bilim ve bilimle ilgili esas kavramları, bilginin kaynağına ulaşmayı, bilimsel çalışmanın ve araştırmanın ne olduğunu, bilimsel araştırmada yer alan nicel ve nitel yöntemleri ve bunlara yönelik değişik fikirleri, bilimsel araştırmanın etikle ilgili kurallarını anlamaları hedeflenmektedir (Kurt, 2009; Turgut, Öztürk, Ercan ve Bozkurt, 2014). Böylece aday öğretmenlerin; bilimsel araştırmaya yönelik bilgiler/beceriler ve yapılan araştırmalara/araştırma yapan kişilere dönük pozitif bir tavır sergilemeleri amaçlanmaktadır (Korkmaz, Şahin ve Yeşil, 2011). Ancak ilgili derse ilişkin hedeflerin ne seviyede ulaşıldığı ya da aday öğretmenlerin derse yönelik kazanımlarının meslekleri süresince uygulama şekillerine etkisi üzerinde görüş farklılığı söz konusudur.

Günümüzde eğitim fakültesi lisans eğitiminde araştırma projesi dersi zorunlu olarak yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı bu dersi almak zorunluluğunda olan öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersine yönelik düşüncelerini ve beklentilerini ortaya koymaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğretmen adaylarının araştırma projesi dersinde yaşadıkları sorunlara yönelik görüşlerini derinlemesine incelemek ve bu sorunların üstesinden gelebilmek için bazı çözüm yolları ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına cevap aranmaktadır:

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersi için konu seçerken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik önerileri nelerdir?

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu başlık altında sırası ile bilim nedir, projenin tanımı ve bilimsel araştırma projesi dersi ve araştırma projesi dersinde karşılaşılan sorunlar üzerinde durmuştur.

2.1. Bilim Nedir

Türk Dil Kurumu'na (2019) göre bilim, dünyanın ya da durumların bir kısmını seçerek ele alan, deney üzerine dayandırılan metotlar ile gerçeklerden faydalanılarak netice ortaya koymaya çalışan düzenli bilgiler ve ilim olarak tanımlanmıştır. Bilim, gündelik hayat için çözüm yolları üreterek aynı zamanda dünyanın önemli sırlarına da yanıt bulmaya katkıda bulunur. Diğer bir ifadeyle, bilim, bilgi için en büyük

bağlantılardan biridir. Toplumun faydasına yönelik olarak farklı görevlerin yanında eski olmayan bilgileri meydana getirmek, eğitimi ileriye taşımak ve hayat standartlarını artırma gibi önemli görevleri bulunmaktadır (UNESCO, 2019).

Bilim, geçmişten günümüze hayatın bütün bölümlerine katkı sağlamış ve insanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için ana unsur olmuştur. Bu nedenle insanoğlu için yararlılığı olan durumlar üzerine tüm yeni bilime dayalı görüşler, icatlar ve ürünler, bütün evrene aktarılmalıdır (Abdollahi, Bahadır ve Maqbool, 2014). Marusic ve Marusic'a (2009) göre bilim dört ana vasıfa dayanmaktadır. Bunlardan birincisi, insana ait bilginin kökenini oluşturur. İkincisi, eğitim ağının esas parçalarından birisidir. Üçüncüsü, belli bir toplumun kültürel yönünün bir bölümüdür ve son olarak bilim gündelik hayattaki huzur ile emniyete yardımcı olur. Zewail'e (2002) göre bilim, eğitilmiş ve yaratıcı beyinlerin yanıt arama teşebbüsü doğrultusunda sorguda bulunma, deney yapma ya da gözlem yapmalarına imkân veren eğitimsel bir süreç şeklinde ifade edilmektedir.

2.2. Projenin Tanımı ve Bilimsel Araştırma Projesi Dersi

Proje; belirlenmiş bir mekânda, belirlenmiş bir zaman diliminde, belirlenmiş bir bütçeyle netlik kazanmış bir şekilde hedeflerin gerçekleştirilmesi kapsamında tasarlanan etkinliklerin tümüdür. Projeler ana unsur olarak orta ve uzun vadede başarı getiren amaçlar tasarlanmalıdır. Bir başka ifadeyle proje, kimi hedef ve amaçlara ulaşmayı planlayarak tasarlanan ve bazı değerleri taşıyan, hedefleri, başlangıcı ve sonu bulunan etkinliklerin tamamı olarak açıklanmaktadır (Ece ve Kovancı, 2004).

Proje, öğrencilerin yaşamış oldukları bir probleme çözüm bulmak amacıyla bireysel ve grup olarak gerçekleştirdikleri faaliyetlerin tamamını ifade eden süreçtir. Bu süreç içerisinde öğrenciler bazı fikir ve yetenekler kazanırlar. Projenin asıl niteliği, öğrencilerin problemlerini çözümü boyunca özgür bir şekilde problemi nasıl ve hangi sıra ile devam ederek çözeceğine karar vermesi durumudur. Bu yaklaşım doğrultusunda öğrenciler belirlenmiş bir konu hakkında konunun tüm yönlerini ve diğer alanlarla bağlantısını inceleyerek elde edilen bilgileri günlük hayatlarına uyarlayabilirler (Eslek, 2015).

Eğitim ve bilim birlikte düşünüldüğünde birbirinin parçası olan alanlar olduğu anlaşılmaktadır. Her ikisinin kesiştiği yer olan üniversitelerde esas olan öğretim ile eğitimin yanı sıra öğrencileri araştırmaya, incelemeye yönlendirmektir. Fakat üniversitelerin kuruluşlarında bu şekilde bir hedef tanımlanmış olsa da içerik, yöntem ve düzey bakımından gerçekte bu hedeften çok uzakta bulunduğu görülmektedir (Saracaloğlu, 2008). Hâlbuki araştırmanın bir kültür olduğu ve kültürün öğrenciye aktarma konusunda etkin durumlardan birinin de araştırma eğitimleri olduğu aşikardır. Çünkü araştırma şuurunun meydana getirilmesini hedefleyen bu eğitim öğrencilerle ilgili bazı araştırma becerilerinin oluşturulması, bilimsel tutum, davranışa doğrulunun amaçlanması üzerinde durulan bir konudur (Ünal ve Ada, 2007).

Şimdiki zaman içinde bulunan öğretmen etkin bir öğretim yapabilmek için her zaman birden çok karar alma ve eleştirel düşünebilme durumu içindedir (Slavin, 2012). Bu nedenle de günümüz öğretmeni içinde bulunduğu durumu net bir şekilde görme, kavrama, sorunları saptama ve gerekli çözüm şekillerini üretme şeklinde bir durum meydana koymak durumundadır. Bu da öğretmenin kendisi için gerekli olan öğretim uygulamalarını devamlı denetleyip geliştirmek, bilgisini artırmak için çaba göstermesinde yardımcı olacaktır.

Ülkemizin uyguladığı öğretmenlerin yetiştirilmesiyle ilgili programlarda araştırma üzerine dayanan birtakım dersler bulunmaktadır. Program içine eklenen bu derslerin sayesinde aday öğretmenlere, araştıran ve inceleyen nitelikler kazandırarak araştırma, inceleme ve soruşturma yönelimleri desteklenerek geliştirilmesi, var olan araştırmaların katılımlı tüketicileri olarak ve içinde buldukları sınıflarda büyük olmayan kendi çaplarında araştırmalar yapabilecekleri düzeye gelmeleri için kimi yeterlikler edinmeleri amaçlanmaktadır (Auger ve Wideman, 2000; Çepni ve Küçük, 2002). Bu amaçlar, yaygın ve özel amaçlı alanların yeterliklerinin ifade edilirken öğretmen yeterlikleriyle de bağdaştırılmıştır. Örneğin öğretmenlerden “verilerin analizini yaparak yorumlamayı, öğrencinin gelişimiyle ve öğrenmesiyle ilgili dönüt verme” şeklinde bir verim umulmaktadır (MEB, 2008). Bu durum bazı dersler ile karşılanmaya çalışılmıştır [Yükseköğrenim Kurumu (YÖK), 2007]. “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” dersi bu doğrultuda bir ders olarak okutulmaktadır ve bu dersin kapsamında aday öğretmenlere bilimin ve bilimin temel kavramalarının, bilimsel araştırmaların yapısının, bilimsel yöntemlerinin, bu yöntemlerle ilgili değişik düşüncelerin ve bilimsel araştırmaların basamaklarının olumlu bir şekilde algılayıp anlamlandırılmalarının ana unsur olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bilimsel araştırmanın her anında etkin olan aday

öğretmenler, bilimsel araştırmaları en başından başlayarak eleştirel bir şekilde bakma, sorgulayarak fikirlerini devamlı hale getirme ve mesleğe yönelik gelişimsel kaygı bulundurma bağlamında bir kùltür meydana getirme talihine sahip olabileceklerdir. Sonuç olarak aday öğretmenlerin etkileyici bir araştırma/soruşturma kùltürü elde etmiş bir biçimde mesleklerine başlamaları onlara birçok fayda sağlayacaktır. Karşılarına çıkan problemlerin üstesinden gelmeleri, fikirlerini özgür bir şekilde dile getirmeleri kendi uygulamalarını eğitimin hedefleri yönünde düzenli şekilde inceleyip yorumlamaları bu manada düşünülebilir (Altrichter, Posch ve Somekh, 1993).

2.3. Araştırma Projesi Dersinde Karşılaşılan Sorunlar

İlgili literatür incelendiğinde araştırma projesi dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin bazı çalışmalara rastlanılmaktadır. Örneğin; Cengiz ve Karataş (2014), biyoloji öğretmenliğindeki öğrencilerin bu ders bağlamında etkin olamadıklarını, öğrencilerle toplanma ve görev dağılımında sorunların yaşandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı öğrencilerin Araştırma Projesi dersinde görevli akademisyenle haberleşme ve dönüt alma konusunda sorun yaşadıklarını bulmuşlardır. şahin, Kartal ve İmamoğlu (2013), okul öncesi öğretmenliğinde lisans okuyan öğrencilerin okul öncesi öğretmen yetiştirme programı ile ilgili düşüncelerini belirleme maksadıyla yapmış oldukları araştırmada öğrencilerin bir kısmı araştırma projesi dersinin alanlarına yönelik etki düzeyinin fazla olduğunu ifade ederlerken bir kısım da etki düzeyinin düşük olduğu şeklinde fikirlerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra araştırmacılar çalışmalarında araştırma projesi dersinin okul öncesi öğretmenliği programında seçmeli bir ders olması gerektiği, 4. sınıfta verilmemesi gerektiği ve lisans seviyesine fazla olduğu gibi fikir ve öneriler saptamışlardır. Ersoy ve engelci (2008) ise öğrencilerin, öğretmenlerin araştırma metotlarını, kendilerine ait alanlardaki gelişim ve eğilim hakkındaki bilgileri öğrenmek maksadıyla herhangi bir araştırmayı hangi yolla yapabileceklerini bilmenin gerekliliği ve bu amaçla öğretmen eğitimi programlarında yer alması gereken bir ders olduğu düşüncesinde olduklarını, araştırma süresince yorulduklarını, uzun bir zaman sarf ettiklerini ve zorlandıklarını ifade etmelerine karşın araştırmayı yaparken de mutluluk duyduklarını dile getirmişlerdir. Ancak araştırmacılar diğer taraftan ders kapsamında öğrencilerin araştırmaları sırasında grup görevlerinde birlik olunamaması nedeniyle bazı sıkıntılar yaşadıklarını da bulmuşlardır. Son olarak çalışmaya katılan öğrenciler Araştırma Projesi dersinin kredi sayısının artırılmasının ve bu dönem boyunca alınan danışmanlığın daha iyi ve etkili olması gerektiği gibi önerilerde bulunmuşlardır. Meeus, Van Looy ve Libotton (2004), yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin bu derse ilişkin programdaki kredi sayının az olmasına bağlı olarak derse yönelik ilginin azaldığını ifade etmelerine karşın programda bu derse yer verilmesinden de memnuniyet duydukları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar ayrıca bitirilen tezlerin alana faydası konusunda ilk hedef olmadığı; bundan ziyade öğrencinin ileride meslek hayatında bu dönem içinde öğrendiği bilgileri kullanabilmesi üzerinde durulması gerektiğini vurgulamışlardır.

3. YÖNTEM

Bu başlık altında çalışmanın araştırmanın yöntemi, araştırmanın deseni, çalışma grubunun özellikleri, veri toplama yöntemleri ve verilerin analiziyle ilgili bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Tek bir tanıma dayalı olmayan nitel araştırma, gözlem yapma, görüşme yapma ve doküman özümlemesi gibi teknikler vasıtasıyla, duyuşal bilginin alınması, yorumlama yapılması, seçilmesi ve düzenlenme yapılması anlamlarını içeren yaşananların yapay olmayan bir ortamda olduğu gibi yansımaya dayalı nitel bir yol izlenen araştırma yöntemi olarak tanımlanabilir. Nitel araştırma yönteminde araştırma yapan kişi yani araştırmacı “hangi, niye oluyor” gibi sorulara yanıt bulmak amaçıyla çabalar (şimşek ve Yıldırım, 2011).

Nitel araştırma yapan kişiler, bireylerin oluşturmuş oldukları ifadeleri özümsemeyle uğraşırlar (Merriam, 2013). Yıldırım ve şimşek’e (2008) göre “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir.” (39). Nitel araştırma yaklaşımı, araştırmacıya esneklik sağlama, doğal ortama hassasiyet gösterme ve mevcut olan algıların anlaşılır bir biçimde ortaya çıkmasına imkân tanınması gibi bazı faydaları vardır (Yıldırım & şimşek, 2000).

3.2. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden, olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni, bilinen fakat detaylı bir düşünceye hâkim olmayan olgularla ilgilenmektedir. Olgu bilim, bireylerin hayatlarında bilerek, isteyerek yaptıkları tecrübeyi, kısaca rutin yaşam ile sosyalleşme hareketidir (Schram, 2003). Olgu bilim deseni, insanın deneyimleyerek elde ettiği tecrübelerini ifade etme biçimini anlamayı hedefleyerek bu şekilde olguların aracısız olarak çalışılmasına imkân sağlayan bir uygulamadır (Akturan & Esen, 2013).

Olgu bilimsel araştırmalar, araştırma içinde bulunan katılımcılar tarafından tanımlanan bir olgu üzerine insan tecrübelerini meydana çıkarmak için uygulanan bir desendir (Creswell, 2020). Yani olgu bilim; bireysel farklılıklara bağlı olarak tecrübeleri merkeze alarak, ilişkili olayı tekrar tanımlar (Patton, 2014).

Olgu bilim araştırmaları değişmez ve genelleyen bir netice vermez; fakat, bir olguyu çok daha fazla tanımaya ve anlamaya destek olur (Yıldırım ve Şimşek, 2018) Olgu bilim deseninde bireylerin düşünceleri ve görüşleri yaşayarak elde ettikleri deneyimlere ve ortama göre değerlendirilir. Annells'e (2006) göre olgu bilim deseninde, yaygın olarak kullanılan uygulamaları ortaya koymak, katılımcıların oluşturduğu ifadeleri tanımayı ve anlamlandırmayı hedefler. Bu desen için iki soru üzerinde cevap alınmaya çalışılmıştır: Bu olguya yönelik algılar/tecrübeler neler olabilir? Bu olguya bağlı tecrübeler ortaya çıkarken mekân ve şartlar nasıldır? (Cresswell, 2013).

3.3. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu; 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz döneminde Fırat Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü dördüncü sınıfta öğrenimine devam eden 12 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunu seçerken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği tercih edilmiştir.

Amaçlı örnekleme yöntemi; geniş bilgilerin olduğu düşünülen olayların ayrıntılı araştırılmasına fırsat sunan bir metottur. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği araştırmaya sürat ve kullanılabilirlik sağlayarak, araştırmacının kendisini yakın hissettiği ve kolay ulaşabileceği bir durumu seçmesine imkân tanır. Çoğunlukla kolay ulaşılabilir durum örnekleme diğer örnekleme türlerini kullanmanın imkânsız olduğu zamanlarda uygulanan bir yöntemdir. Kolay ulaşılabilir örnekleme stratejisinde çoğunlukla daha ekonomiktir ve bilindik bir örneklem grubunun oluşturulması araştırmayı yapan kişilere pratiklik sağlar. Genellenebilirliği ve güvenilirliği diğer örnekleme yöntemlerine göre daha azdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğinde, araştırmayı yapan kişiler vakit, para ulaşılabilirlik açısından en rahat katılımcı seçilerek çalışma grubu oluşturulmaya başlanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008; Merriam, 2013).

Etik kurallar çerçevesinde katılımcıların kimliğini ortaya çıkaracak hiçbir bilgiye araştırmada yer verilmemiş olup katılımcılar K1, K2, K3, ve K12 biçiminde kodlanmıştır. Katılımcıların mülakattaki söylemlerinin bir kısmı bulguları desteklemek ve kanıt olarak kullanmak amacıyla alıntı şeklinde bulgular başlığı altında yer verilmiştir. Katılımcıların cinsiyet ve öğrenim durumlarına göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Branş
K1	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K2	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K3	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K4	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K5	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K6	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K7	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K8	Erkek	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K9	Erkek	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K10	Erkek	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K11	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği
K12	Kadın	Lisans	Okul Öncesi Öğretmeliği

Tablo 1'de de görüldüğü gibi çalışmaya katılan bireylerin 3'ü erkek, 9'u kadın; tamamı lisans öğrencisidir.

3. 4. Araştırmacıların Rolü

1. Araştırmacı yaklaşık 8 yıldır üniversitede akademisyen olarak görev yapmaktadır. Bu süreç içerisinde bazı öğrenciler Araştırma Projesi dersi ile ilgili yaşadıkları sorunları araştırmacı ile paylaşmışlardır. Bundan dolayı ilgili araştırmacı Araştırma Projesi dersinin geliştirilmesi için bu çalışmayı yapmaya gerek duymuştur.

2. Araştırmacı ise lisans eğitimi süresince Araştırma Projesi dersinin eksiklikleri, faydaları, verimliliği ders süreci, içeriği ve işlenişiyle ilgili olarak birçok eksikliğin olduğunu fark etmiştir. Bu eksikliklerin tespit edilerek desteklenmesi, yaşanan sorunlara yönelik yeni yollar izlenmesi açısından bu derse ilişkin öğretmen adaylarının yaşadıkları durumlara dikkat çekmek, olası öneriler ve çözüm yolları ortaya koymayı amaçlayarak böyle bir çalışma yapma ihtiyacı hissetmiştir.

3. 5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacılar konuyu belirledikten sonra katılımcılarla bir ön görüşme yapmıştır. Görüşme sonrasında uygun sorular hazırlanmış ve amaca yönelik sorular olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmacılar veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yöntemini uygulamışlardır. Yarı yapılandırılmış görüşme yönteminde araştırmacı, görüşme için öncesinde görüşme sorularını hazırlamakla birlikte görüşme sırasında katılımcılar tarafından yanıtlanan görüşme sorularında değişiklikler yapma, soru sorma sıralamasında soruların yerlerini değiştirme ya da ek soru ekleme gibi bazı esnekliklerde bulunabilir (Çepni, 2007). Patton (2010) yarı yapılandırılmış mülakat yönteminde önceden hazırlanan soruların yanında görüşme sırasında katılımcıların yanıtlarına bağlı olarak sonradan şekillenen sorularda mevcuttur. Bu bağlamda yarı yapılandırılmış görüşme yönteminde görüşme soruları üzerinde belli bir düzeyde katılımcıların etkisi de vardır (Ekiz, 2009). Görüşme sırasında sorularla hâkimiyet elden bırakılmamış, amacın dışına çıkılmamıştır.

Bu araştırmada kapsamlı bir literatür çalışması yapılarak 4 sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Öncelikle katılımcılara yönelik bilgiler elde etmek amacıyla katılımcılardan demografik bilgiler istenmiş; devamında ise açık uçlu sorulara yer verilerek derinlemesine bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu araştırmada dünya çapında ortaya çıkan COVID-19 salgın hastalık sebebi ile Türkiye’de güz dönemi yarı yılın uzaktan eğitimle devam etmesinden mütevellit kısıtlamalar yaşanmıştır. Bu nedenle yüz yüze yapılması planlanan görüşmeler çeşitli web araçlarıyla yapılmıştır.

Katılımcıların cevapları alınan izin doğrultusunda dikkatli bir şekilde web araçları vasıtasıyla dinlenip, kelime kelime word belgesine aktararak yazılı hale dönüştürülmüştür. Görüşme süreci boyunca görüşme soruları açık ve anlaşılabilir biçimde katılımcılara yöneltilmeli, gerekirse sondaj sorular ile araştırma konusunun derinlemesine inilebilir. Bu durumda araştırmacılar fazla katılımcı arama çabasına girer, bu da çoğunlukla karşılaşılan bir yanıdır. (Creswell, 2002; Makatouni, 2002). Yapılan görüşmelerde önemli olan sayı değil niteliktir, ayrıca öncesinde değişik biçimlerde sorulmuş soruları tekrarlayarak bıktırmak, tekrarlanan kavramlarla ve cümle yapısı bozuk sorular sormak, görüşmeyi kaydetmemek ve görüşlerine ilişkin alaycı bir tavır sergilemek veya gülmeye yönelik bir hareket sergilemek elde edilen verilerin niteliğini azaltacaktır (Merriam, 1998; Patton, 1990; Teddlie ve Yu, 2007). Verilerin analizlerinin güvenilir ve geçerli olmasına özen gösterilmiştir. Güvenirlik ve geçerliliği arttırmaya yönelik olarak görüşme formu hazırlanırken alan ile ilgili literatür taraması yapılmış, konu hakkındaki kavramlar belli bir çerçeveye göre düzenlenmiştir. Araştırmanın dış geçerliliğini arttırmak için araştırma süresince yapılanlar detaylı olarak ifade edilmiştir. Bu şekilde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması detaylı olarak açıklanmıştır. Bulguların tamamı yorum yapılmadan verilerle araştırmanın iç geçerliliğinin artırılması sağlanmıştır. Çalışma grubunun kimlerden oluşacağını açık bir şekilde ifade edilmesi araştırmanın dış geçerliliğini artırıcı bir etkidir. Aynı zamanda, süreç içinde yapılanlar detaylı bir şekilde tanımlanmıştır.

4. BULGULAR

Elde edilen bulgular araştırma sorularına paralel olarak sırasıyla ele alınmıştır. Bu bağlamda araştırmanın ilk sorusu “Okul Öncesi Öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin elde edilen bulgular Tablo 2 ve Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Araştırma Projesi Dersine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
Duygusal Düşünceler	Olumlu	11	92	Bu ders bizi aktif olarak düşünmeye itiyor bu nedenle çok yararlı bir ders. (K11)
	Olumsuz	1	8	Çok zorlandığım ve çok zamanımı alan bir dersti benim için. (K2)

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmen adaylarından 11 tanesi Araştırma Projesi dersine ilişkin duygusal anlamda olumlu görüş beyan ederlerken sadece 1 tanesi olumsuz görüş beyan etmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Araştırma Projesi Dersini Kazanımlarına İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	f	%	Örnek Cümle
Dersin Kazanımları	Bilimsel bir bakış açısı	3	%25	“Öğrencilerimizin araştıran, inceleyen, sorgulayan çevresindeki olaylarla ilgili olup, problem durumlarında çözüm üreten bireyler olmaları için onları yönlendiren öğretmenler olarak bu konuda öncelikle bizim bu özelliklere sahip olmamız gerekiyor bu yönden zorunlu bir ders olmasına karşın öğretmen adaylarının bu dersi aldıktan sonra genel olarak, çevresine olaylara bilimsel bir gözle bakmayı sağladığını düşünüyorum.” (K1)
	Aktif öğrenmeye teşvik	3	%25	“Bence bu ders bizi aktif olarak düşünmemizi sağlıyor. Yeni şeyler öğrenmek ve yeni şeylere merak salmamızı sağlıyor.” (K9)
	Akademik alanda Deneyim	3	%25	“Araştırma projesi teorik ve uygulamalı yapılan projelerden oluşuyor. Üniversitelerde dördüncü sınıflara verilen bu ders akademik anlamda öğrencileri geliştirmekle kalmayıp öğrencilere onları topluma kazandıracak çalışmalar yaptırarak mesleki yönde gelişmelerine katkıda bulunuyor.” (K12)
	Kalıcı öğrenme	1	%12,5	“Yaparak yaşayarak, deneyler, gözlemler yaparak kalıcı öğrenmeler sağlamakta ve akademik alanda ilerlemek isteyenler için güzel bir başlangıç olacak bir ders.” (K3)
	Pratiklik	1	%12,5	“Öğrenilenleri deneylerle, gözlemlerle pratikte de görmeyi sağlamaktadır.” (K3)

Tablo 3’e göz atıldığında çalışmaya katılan öğretmen adaylarının dersin kazanımlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında katılımcıların 3 tanesi bilimsel bir bakış açısı, 3 tanesi aktif öğrenmeye teşvik, 3 tanesi akademik alanda deneyim, 1 tanesi kalıcı öğrenme ve 1 tanesi de pratiklik olarak ifade etmişlerdir.

Araştırmanın ikinci sorusu “Okul öncesi öğretmen Adaylarının Araştırma Projesi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Araştırma Projesi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesine ilişkin görüşleri

Kod	f	%	Örnek Cümle
Dersten Verim Alamama	10	%56	“Uzaktan eğitimin verimli olduğunu düşünmüyorum. Bu dersin yüz yüze yapılması daha verimli olurdu.” (K9)
İletişim Sorunu	5	%28	“Tabii ki örgün eğitim bu ders için daha verimli olabilirken dersin mecburi olarak uzaktan eğitimle işlenmesi herkesi psikolojik olarak etkiliyor. Bu da yapacağımız çalışmalara haliyle yansıyor. Öğretmenlerimiz dersi etkileşimli hale getirmek için canlı dersler yapsalar da internet sorunu sebebiyle çoğu arkadaşımız canlı derslerden mahrum kalmakta. Bu da süreci onlar için verimsiz kılmakta.” (K12)
Kaynak ve Hedef Kitleye Ulaşamama	2	%11	“Bu dersin uzaktan işlenmesinin tek dezavantajı bir sorun olduğunda hoca ile kolayca iletişime geçememek. Bu açıdan araştırma projemi yaparken kaynak veya hedef kitleyi bulmakta sorun yaşamadım.” (K2)
Derse Adapte Olamama	1	%6	“Uzaktan eğitime uyum sağlayamamış biri olarak Araştırma Projesi dersinin de daha verimsiz geçmesine neden olduğunu düşünüyorum. Tercih şansım olsa yüz yüze olmasını isterdim.” (K5)

Tablo 4’te görüldüğü çalışmaya katılan öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesine ilişkin görüşleri; dersten verim alamama, iletişim sorunu, kaynak ve hedef kitleye ulaşamama ve derse adapte olamama şeklinde belirlenmiştir.

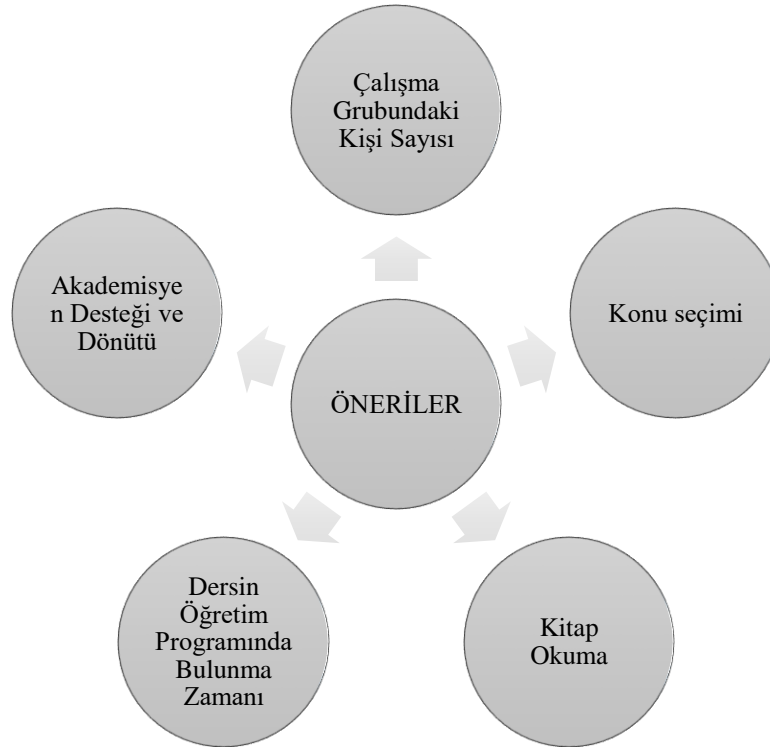
Araştırmanın üçüncü sorusu “Okul Öncesi Öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersi için konu seçerken karşılaştıkları problemler nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Araştırma Projesi dersi için konu seçerken karşılaştıkları problemler

Kod	f	%	Örnek Cümle
Özgün Konu	4	%31	“Konu seçerken özgün bir konu bulmada zorlandım.” (K10)
Sınırlı Kaynak	3	%23	“Araştırma konum hakkında sınırlı örnek makale bulunması. Daha fazla bilgiye ulaşamamam.” (K6)
Grup İçi Sorunlar	1	%8	“Çok fazla kişinin olduğu bir grupta araştırma projesini yürüttüğüm için kendi aramızda koordine olmamız daha zor olmuş ve kimin neyi tam olarak yapıp yapmadığı o kalabalıkta belli olmamaktaydı. Herkesin eşit şekilde emek vermediği/veremediğinden kişisel sorunlar yaşandı. Büyük grupta çalışmanın dezavantajlarından biri olarak herkes aynı ciddiyetle çalışmadı ve daha keyfi davranışlarda bulunuldu.” (K3)
Analiz	1	%8	“Konu seçerken yaşadığım problem hakkında çok fazla bilgi bulunmayan konular çok fazla yeteri kadar veri elde etmekte ve analizde biraz sıkıntı yaşadım onun dışında bir problem yaşamadım.” (K9)
Doğru Bilgi	1	%8	“Problemimize uygun doğru bilgiler ya da doğru kaynaklar bulmakta sıkıntı yaşamak.” (K7)
Literatür Taraması	1	%8	“Alanda gerekli okuma yapılamadığı için ilk olarak bir kararsızlıkla karşı karşıya kalıyoruz. Gerekli okumalar yapıldıktan sonra ise araştırma problemi konumuza uyan yöntem pandemi sürecine uymayabiliyor. Bu sebeple değiştirmek zorunda kalıyoruz. Örnek makaleler okurken bazılarının içeriğine ulaşmakta zorlanabiliyoruz. Alan taramasını nasıl yapacağımızı ise canlı derslerimiz ve yaptığımız ek okumalar sayesinde öğrenerek uygulamaya çalışıyoruz fakat googlescholar ile kendimizi sınırlıyoruz. Başka sitelerden alan taramasını nasıl yapabileceğimizi bilmiyoruz. Bunlar da araştırma problemimizi belirlerken bizim için bir sorun haline geliyor.” (K12)
Kapsam Genişliği	1	%8	“İlk konu seçerken belli sınırlar konulmazsa konuların ucu bucağı olmaz. Yani öncelikle belli bir alan seçilip gittikçe çemberi daraltmak gerekiyor. Aksi halde yapacağımız çalışmanın kolları dallanıp budaklanabiliyor ve bu da içinden çıkılmaz hâl alabiliyor.” (K1)
Konu Seçiminde Alan	1	%8	“Çok bir problem yaşamadım, sadece kendi alanımızla ilgili konular seçmemiz gerektiği için kapsam daraltıldı bu konuda ufak sorunlar yaşadım.” (K11)

Tablo 5’te görüldüğü çalışmaya katılan öğretmen adaylarının Araştırma Projesi konusunu seçerken karşılaşılan problemler özgün konu, sınırlı kaynak, grup içi sorunlar, analiz, doğru bilgi, literatür taraması, kapsam genişliği ve konu seçiminde alan şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın dördüncü ve son sorusu “Okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik önerileri nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin elde edilen bulgular Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Okul Öncesi Öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik önerileri

Yukarıdaki görselde görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik önerileri akademisyen

desteği ve dönütü, konu seçimi, çalışma grubundaki kişi sayısı, kitap okuma ve dersin öğretim programında bulunma zamanı şeklinde sıralanabilir.

Katılımcılar bu önerilerden en çok akademisyen desteği ve dönütü ile konu seçimine değinmişlerdir. Özellikle aday öğretmenler akademisyen desteği ve dönütünün bu süreçte çok önemli olduğuna değinerek iletişimin sürekli olmasını da önemli olarak tanımlamışlardır. Örneğin bir katılımcı bu önerisini “*Konu seçerken sıkıntılarım oldu. Yaptığım çalışmaların kurallara uygun veriler toplamak biraz sorun oluşturdu. Hocayla daha fazla iletişim kurulmalıdır.*” (K9) sözleriyle dile getirmiştir.

Benzer şekilde bir başka katılımcı;

“Öğretmenler canlı dersleri araştırma projesinin her basamağını anlatarak geçirmek yerine örnek bir araştırma problemi belirleyip her basamağın nasıl ilerlediği üzerine durulması daha faydalı olacaktır. Öğretmenler kimi zaman gerekli açıklamayı bize yapmalarına rağmen biz uygulamada zorluk çekebiliyoruz. Öğretmenlerimiz bizlere her basamağı uygulamalı göstererek ve bizi her basamakta denetleyerek ilerlerlerse ders bizler için daha verimli olacaktır.” sözleriyle akademisyen desteği ve dönütü üzerine dikkat çekmiştir.

Katılımcılardan bir tanesi konu seçimine yönelik önerisini “*Öğrenciler yapacakları çalışmanın konusunu seçerken özgür olmalılar yani sadece bir konu alanıyla (Okul Öncesi Eğitim) sınırlandırılmamalılar çünkü böyle olursa öğrenci kendisini güdüleyerek kendi merak ettiği bir konu üzerine çalışır ve bu da daha verimli olur.*” (K5) sözleriyle dile getirmiştir. Benzer şekilde bir başka katılımcı, “*Veri toplama konusunda sıkıntılar yaşadım. Mesela anket için gerekli sayıda gönüllü öğrenci bulmak zorladı. Daha uygun konular seçilebilir.*” (K4) söyleminde bulunmuştur.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarından bir tanesi Araştırma Projesi dersinin daha etkili olması için grup yapısına dikkat çekmiş, bu düşüncesini aşağıdaki sözleriyle dile getirmiştir.

“Çok fazla kişinin olduğu bir grupta araştırma projesini yürüttüğüm için kendi aramızda koordine olmamız daha zor olmuş ve kimin neyi tam olarak yapıp yapmadığı o kalabalıkta belli olmamaktaydı. Herkesin eşit şekilde emek vermediği/veremediğinden kişisel sorunlar yaşandı. Büyük grupta çalışmanın dezavantajlarından biri olarak herkes aynı ciddiyetle çalışmadı ve daha keyfi davranışlarda bulunuldu.” (K3).

Bir başka katılımcı ise ilgili dersin daha etkili olabilmesi için “*Bir araştırma konusunu yorumlarken zorlandım, çok alıntı yaptım. Bunun için kendime tavsiyem daha fazla kitap okumak.*” (K2) sözleriyle kitap okuma gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Tüm bunların yanı sıra bir katılımcı da dersin programda bulunma zamanının önemi üzerinde durmuş; bu düşüncesini aşağıdaki sözleriyle açıklamıştır.

“Genel anlamda bu derste öğrenciler nerden nasıl başlayacaklarını bilmiyorlar araştırmanın nasıl yapılacağını, verilerin nasıl hangi kaynaklardan toplanacağını, tez veya makalenin biçimini, içeriğini nasıl düzenleyeceklerini bilmedikleri, için çok meşakkatli bir ders olarak algılandığını görüyorum. Öncelikle yapılacak araştırma için gerekli bilgiler öğrenciye verilmeli ve eğitim fakültelerinde bu ders son sınıfta olduğu için öğrenciler daha çok KPSS derslerine yönelmek istiyor bu dersleri zaman kaybı olarak algılayabiliyorlar. 4. Sınıf yerine ara sınıflarda verilmesi daha iyi olur bence.” (K7)

5. TARTIŞMA

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2017-2023 Öğretmen Strateji Belgesi'nde yer alan alt amaçlarda ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın Öğretmenlik Mesleği Genel Alan Yeterlikleri (M.E.B., 2017) belgesinde önemle üstünde durulan yeterliklerde “Bilimsel Araştırma” kavramı özellikle belirtilmiştir. Bilimsel araştırmalarda hedef; içinde bulunulan dünyaya yönelik merak edilen sorulara tatmin edici yanıtlar aramaktır. Araştırma projeleri kapsamında merak edilen sorulara yönelik çalışmalar gerçekleştirilir. Bu nedenle bilimsel araştırmalar bir problem-sorun ile başlar. Problemlere yönelik sorular belirlenir. Sorulara yönelik gözlemler yapılır ve araştırmacılar tarafından yeni fikirler, düşünceler ile esas amaç ortaya konur.

Yaşadığımız zamanda esas olan çağdaş eğitimde, hemen hemen tüm öğretim programlarında bulunan Bilimsel Araştırma kapsamında yer alan Araştırma Projesi dersi eğitim fakültelerindeki aday öğretmenler için oldukça önemli bir derstir. Aday öğretmenlere hem bilimsel bir bakış açısı kazandırmakta, hem de meslek hayatları için gerekli olan modern öğretim tekniklerini öğrenmeleri için hem teorik hem de pratik bir ders niteliğindedir.

Çalışmada Araştırma Projesi dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının genel olarak [12 katılımcıdan 11'inin (%92)) olumlu bir görüşe sahip olduğu belirlenmiştir. Şahin, Kartal ve İmamoğlu (2013), okul öncesi öğretmenliğinde lisans okuyan öğrencilerin okul öncesi öğretmen yetiştirme programı ile ilgili düşüncelerini belirtmek amacıyla yapmış oldukları araştırmada öğrencilerin bir kısmı araştırma projesi dersinin alanlarına yönelik etki düzeyinin fazla olduğunu ifade ederlerken bir kısım da etki düzeyinin düşük olduğu şeklinde fikirlerini ifade etmişlerdir. Ersoy ve Çengelci (2008) ise, yapmış oldukları çalışmada lisans okuyan öğrencilerin, araştırma metodlarını, kendilerine ait alanlardaki gelişim ve eğilim hakkındaki bilgileri öğrenmek amacıyla herhangi bir araştırmayı hangi yolla yapabileceklerini bilmenin gerekliliği nedeniyle öğretmen eğitimi programlarında yer alması gereken bir ders olduğu düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir.

Konuyla ilgili yapılan bu çalışmada genel anlamda bu derste öğrenciler nerden nasıl başlayacaklarını bilmediklerini, araştırmanın nasıl yapılacağını, verilerin nasıl hangi kaynaklardan toplanacağını, tez veya makalenin biçimini, içeriğini nasıl düzenleyeceklerini bilmedikleri, için çok meşakkatli bir ders olarak algılandığı ve öncelikle yapılacak araştırma için gerekli bilgilerin öğrenciye verilmesi gerektiği ifadesi yer almıştır.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının Araştırma Projesi konusunu seçerken karşılaştıkları problemler; özgün konu, sınırlı kaynak, özgün konu, grup içi sorunlar, analiz, doğru bilgi, literatür taraması, kapsam genişliği ve konu seçiminde alan şeklinde belirlenmiştir. İlgili literatürde benzer sonuçları bulan çalışmalara rastlanılmaktadır. Örneğin; Ersoy ve Çengelci (2008), öğrenciler araştırma süresince yorulduklarını, uzun bir zaman sarf ettiklerini ve zorlandıklarını ifade etmelerine karşın araştırmayı yaparken de mutluluk duyduklarını dile getirmişlerdir. Cengiz ve Karataş (2014), biyoloji öğretmenliğindeki öğrencilerin bu ders bağlamında etkin olamadıklarını, öğrencilerle toplanma ve görev dağılımında sorunların yaşandığını ifade etmişlerdir. Ersoy ve Çengelci (2008) öğrenciler araştırmaları sırasında grupta görevlerinde birlik olmadığından yapılmamasından kaynaklanan sıkıntıların olduğunu ifade etmişlerdir.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik önerileri akademisyen desteği ve dönütü, konu seçimi, çalışma grubundaki kişi sayısı, kitap okuma ve dersin öğretim programında bulunma zamanı şeklinde sıralanabilir. Benzer şekilde Holmberg (2006), lisans düzeyindeki tezlerde danışmanlığın, danışmanlığı yapan kişinin özelliklerine ve bilgisine dayalı şekilde değişik biçimlerde olabileceğini ifade etmiştir. Cengiz ve Karataş (2014), bazı öğrencilerin Araştırma Projesi dersinde görevli olan akademisyenle haberleşme ve dönüt alma konusunda sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Şahin, Kartal ve İmamoğlu (2013) çalışmalarında araştırma projesi dersinin okul öncesi öğretmenliği programında, seçmeli bir ders olması gerektiği, 4. sınıfta verilmemesi gerektiği ve lisans seviyesine fazla olduğu gibi bulgular saptanmıştır. Cengiz ve Karataş (2014), öğrencilerin araştırma projesi dersini tamamladıktan sonra birçok kazanıma sahip oldukları ve bunun da olumlu düşünceleri beraberinde getirdiğini ancak KPSS'ye hazırlandıkları bir zaman diliminde bu dersin alınması gerekli olmayan ve zamanı çok harcamaya şeklinde tanımladıkları da ifade edilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının Araştırma Projesi dersine yönelik görüşleri ve bu derste yaşanan sorunlara bazı çözüm önerileri ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmanın bulgularından yola çıkılarak birçok öğretmen adayının derse yönelik görüşlerinde olumlu bir yaklaşımın hâkim olduğu sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların Araştırma Projesi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesine ilişkin görüşleri ise genel olarak olumsuz olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda katılımcıların düşüncelerinin; dersten verim alamama, iletişim sorunu, kaynak ve hedef kitleye ulaşamama ve derse adapte olamama şeklinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmen adaylarının Araştırma Projesi konusunu seçerken karşılaşılan problemlerin özgün konu, sınırlı kaynak, grup içi sorunlar, analiz, doğru bilgi, literatür taraması, kapsam genişliği ve konu seçiminde alan şeklinde sıralandığı sonucuna varılmıştır.

Katılımcılar Araştırma Projesi dersinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik belirttikleri öneriler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır. Bunlar;

- 1.Araştırma projesi dersi süresince dersin hocası ve öğrenci iletişimi oldukça önemlidir. Bu kapsamda akademisyen desteği ve dönütünün sürekliliği olması verimliliği arttıracaktır.
2. Ders programında yer verirken dersi destekleyecek nitelikte örnek bir çalışmanın nasıl olacağına ilişkin uygulamalı bir çalışma saati yapılarak bir ön hazırlık niteliğinde çalışma yapılarak rehberlik yapılması faydalı olacaktır.
3. Konu seçimini öğrencilerin ilgi alanları doğrultusunda kendi seçimlerine bırakılarak bu yönde bir araştırma yapmalarına fırsat verilmesi dersin etkililiğini arttırmada yarar sağlayacaktır.
- 4.Çalışmanın mümkün olduğunca bireysel olması ya da çalışma grubunda kişi sayısının olabildiğince az olması yarar sağlayacaktır.
- 5.Dersin amacına yönelik olarak daha fazla okumalar yapmaları için yönlendirilebilir.
6. Dersin öğretim programında yer alma zamanına ilişkin olarak son sınıf yerine ara sınıflarda verilmesi dersin verimliliğini artırma, daha fazla yarar sağlama ve öğrencilerin derse olan ilgisini yoğunlaştırmaları konusunda yarar sağlanacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akturan, U. & Esen, A.(2013). Fenomenoloji (ss. 83-98), *Nitel Araştırma Yöntemleri*, (Editörler: T. Baş ve U. Akturan). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Altrichter, H., Posch, P. & Somekh, B. (1993). *Teachers investigate their work*. Routledge, London.
- Anells, M. (2006). Triangulation of qualitative approaches: Hermeneutical phenomenology and grounded theory. *Journal of Advanced Nursing*, 56 (1), 55–61.
- Auger, W. & Wideman, R. (2000). *Using action research to open the door to life-long professional learning*. Education, 121 (1), 120-127.
- Bayar, V., Bayar, A., Eçmir, E., Ödemiş, İ. S. & Kayır, G. (2013). Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Bilimsel Araştırma Yapmaya Yönelik Kaygı Düzeyleri. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayını, No: 6.
- Büyüköztürk, Ş. (1999). Araştırmaya Yönelik Kaygı ile Cinsiyet, Araştırma Deneyimi ve Araştırma Başarısı Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim*, 23 (112), 29-34.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş 2. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cengiz, C. & Karataş, F.Ö. (2014). Alan eğitiminde araştırma projesi dersi: biyoloji öğretmen adaylarının yansımaları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 51-58.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative*. Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & Research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3.Baskıdan Çeviri). (Çeviri Editörleri: M. Bütün&S.B. Demir), Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (6. bs.). Trabzon: Celepler Matbaacılık.

- Çepni, S. & Küçük, M. (2002, May). *Science teachers learning in a collaborative action research group. First International Conference on Education: Changing Times, Changing Needs*, Faculty of Education Eastern Mediterranean University Gazimagusa, TRNC.
- Ece, E. & Kovancı, A., (2004). "Proje Yönetimi ve İnsan Kaynakları İlişkisi" , *Havacılık Ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, C.1, S.4, S.75-85.
- Ekiz, D. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Karşı Tutumları, *KUYEB-Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 373-402.
- Ekiz, D. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri: *Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ersoy, A. F. & Çengelci, T. (2008). The research experience of social studies pre-service teachers: A *qualitative study*. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 8(2), 541–554.
- Eslek, S. (2015). *Fen Bilgisi Öğretmen ve Öğrencilerinin Proje Hazırlama Konusundaki Bilgi ve Becerilerinin Araştırılması: Bu Benim Eserim Proje Çalışması*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İzmir MAANEN, J. V. (1979). *Qualitative Methodology*. USA: Sage Pub.
- Godson, I. (1994). Studying teacher's life and work. *Teaching and Teachers Education*. 10(1), 29-37.
- Holmberg, L. (2006). Coach, consultant or mother: *supervisors' views on quality in the supervision of bachelor theses*, *Quality in Higher Education*, 12(2), 207-216, DOI:10.1080/13538320600916833.
- <http://www.bilimsenligi.com/arastirmaci-ogretmen-bilim-danismanligi-semineri.html>. Erişim:23.10.2015
- Korkmaz, Ö., Şahin, A. & Yeşil, R. (2011). Öğretmenlerin Bilimsel Araştırmalara ve Araştırmacılara İlişkin Düşünceleri, *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(2), 109-127.
- Makatouni, A. (2002). What motivates consumers to buy organic food in the UK? Results from a qualitative study. *British Food Journal*, 104(3/4/5), 345-352.
- Maqbool, F., Bahadar, H., & Abdollahi, M. (2014). Science for the benefits of all: The way from idea to product. *Journal of Medical Hypotheses and Ideas*, 8(2), 74-77.
- Marusic, M., ve Marusic, A. (2009). The purpose of scientific journals: small is important. *The Journal of Tehran University Heart Center*, 4(3), 143-148.
- MEB. (2017). Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar2017_0609140719_Strateji_Belgesi_Resmi_Gazete_sonrasY_ilan.pdf Erişim: 22.06.2017.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel Araştırma: *Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Revised and Expanded from "Case Study Research in Education"*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2008). Bilişim teknolojileri öğretmeni özel alan yeterlikleri. http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/ogretmen_yeterlikleri_kitabi/Ogretmen_Yeterlikleri_Kitabi_bilism_teknolojileri_ogretmeni_ozel_alan_yeterlikleri_ilkogretim_parca_7.pdf adresinden 26 Ağustos 2012 tarihinde indirilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterlikleri. <http://otmg.meb.gov.tr/alanfen.html> Erişim tarihi: 08.06.2015.
- Patton, M. L. (2010). *Proposingempiricalresearch: A Guidetothe fundamentals*. Glendale, CA: Pyrczak Publis- hing.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. SAGE Publications, inc.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*(3.Baskıdan Çeviri).(Çeviri Editörleri : M. Bütün & S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.

- Saracaloğlu, A. S. (2008), "Lisansüstü Öğrencilerin Akademik Güdülenme Düzeyleri, Araştırma Kaygıları Ve Tutumları İle Araştırma Yeterlikleri Arasındaki İlişki", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.V, No.II:179-208.
- Schram, T. S. (2003). *Conceptualizing Qualitative Inquiry*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Slavin, R. E. (2012). *Educational psychology: Theory into practice* (10th Ed.). Boston: Allyn ve Bacon.
- Şahin, Ç., Kartal, O. Y. ve İmamoğlu, A. (2013). Okul öncesi öğretmen yetiştirme programı hakkında okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 101-118.
- Teddlie, C. & Yu, F. (2007). Mixed methods sampling: A typology with examples. *Journal of mixed methods research*, 1(1), 77-100.
- Tomakin, E. (2007). Bilimsel araştırma yöntemleri dersinin etkin öğretilmesinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 37-65.
- Tosun, C. (2014). Pre-service teachers' opinions about the course on scientific research methods and the levels of knowledge and skills they gained in this course. *Australian Journal of Teacher Education*, 39(10), 96-112.
- Turgut, H., Öztürk, N., Ercan, S. & Bozkurt, E. (2014). Araştırma kültürünü geliştirmek: Sinop üniversitesi fen bilgisi öğretmen adayları örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 101-122.
- UNESCO (2019). *Science for society*. <https://en.unesco.org/themes/sciencesociety> adresinden erişilmiştir.
- Uzuner, Y. (2005). Baş Makale: Özel Eğitimden Örneklerle Eylem Araştırmaları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6 (2), 1-12.
- Ünal, S. & Ada, S. (2007), *Eğitim Bilimine Giriş*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Yenilmez, K. ve Ata, A. (2012). Matematik Öğretmeni Adaylarının Bilimsel Araştırmalara Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Bildiri e-Kitabı*, 27-30 Haziran 2012, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yüksek Öğretim Kurulu (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: YÖK.
- Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) (2007). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara.
- Zewail, A. H. (2002). *Voyage through time: walks of life to the Nobel Prize*. American Univ. in Cairo Press, Cairo-New York.